

ALEKSANDRA MACHNIK, BEATA KACZOR,
Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu

**Rola ekoturystyki w rozwoju gmin
na przykładzie Euroregionu Glacensis**

Wprowadzenie

E koturystyka, mimo funkcjonowania na rynku turystycznym od końca ubiegłego stulecia, wciąż jest rozumiana bardzo różnie – od ekologicznej uprawy i hodowli w gospodarstwach ekoturystycznych¹ przez utożsamianie z turystyką przyrodniczą, po wyprawy w dzikie i niedostępne miejsca. Kojarzenie tej formy tylko z ostatnim aspektem sprawia, że wiele osób uważa, że nie można jej rozwijać w krajach europejskich, jak np. w Polsce. Jako że jest to turystyka wymagająca, dla wielu turystów nie jest atrakcyjna, a dla biur podróży – kłopotliwa w organizacji. Dla społeczności lokalnych na terenie naszego kraju wydaje się być jeszcze mniej zrozumiała, nawet gdy region ich zamieszkania dysponuje odpowiednimi walorami przyrodniczymi i kulturowymi. Dlatego interesującym wydaje się określenie, jak tę formę turystyki postrzegają nie naukowcy czy też organizatorzy turystyki, ale właśnie mieszkańcy, zwłaszcza gmin atrakcyjnych turystycznie.

Obszary pogranicza uznawane są za znacznie zróżnicowane pod względem kulturowym, etnicznym, co pociąga za sobą z jednej strony wyraźną odrębność tych regionów, ale z drugiej wzajemne powiązania, przenikanie się, ścisłe kontakty w życiu społecznym, ekonomicznym i gospodarczym (Szczepankiewicz-Battek 2004). Na obszarze południowej Polski najaktywniejsze są gminy poło-

¹ Zgodnie z zasadami ECEAT na obszarach wiejskich ekoturystykę utożsamia się z wycieczkami w atestowanych, ekologicznych lub tradycyjnych gospodarstwach rolnych, które powinny legitymować się certyfikatem ECEAT-Polska (www.eceat.pl).

zone w Kotlinie Kłodzkiej, dla których „taki euroregion mógłby stać się dużą szansą dla przygranicznych terenów w Polsce i Republice Czeskiej. Spowoduje to szybszy rozwój tych terenów. Byłby to jednocześnie najbardziej konkretny element integracji europejskiej” (Golak 1994). Dlatego na obszar badań wybrano Euroregion Glacensis, gminę Radków.

Celem artykułu jest ustalenie opinii mieszkańców i turystów na temat atrakcyjności analizowanego obszaru dla rozwoju ekoturystyki, a także roli, jaką może ona spełnić w rozwoju gmin oraz przybliżenie ich stosunku do tej formy podróżowania.

1. Założenia badawcze, cel i metody

Zaprezentowane wyniki badań, koncentrujące się na problemie rozwoju ekoturystyki, stanowią część szerszych badań dotyczących zagadnień rozwoju turystyki, w tym turystyki przyrodniczej i ekoturystyki na obszarach chronionych zachodniej Polski prowadzonych w Katedrze Geoekologii Turystyki i Rekreacji od wielu lat.

Wyniki uzyskano podczas badań przeprowadzonych na terenie gminy Radków, zlokalizowanej w obrębie Euroregionu Glacensis. Wybór miejsca podyktowany był atrakcyjnością obszaru, jednocześnie przynależność do Parku Narodowego Gór Stołowych predestynuje gminę do rozwoju ekoturystyki. Przyjęto założenie, że mieszkańcy są już zaznajomieni z dużym natężeniem ruchu turystycznego, a ze względu na walory przyrodnicze, mogą być zainteresowani zjawiskiem ekoturystyki i pozytywnie odniosą się do jej rozwoju. Także turyści przemierzający górskie szlaki turystyczne w parku narodowym powinny wykazywać się znajomością pojęcia ekoturystyki i interesować się wzięciem w niej udziału. Interesujące było także, czy odwiedzający wiedzą, że zarówno Park jak i Gmina są zlokalizowane na terenie Euroregionu i czy termin ten jest im znany. W przypadku mieszkańców postanowiono również dowiedzieć się, jakie ma dla nich znaczenie fakt, że powstał Euroregion i czy potrafią dostrzec płynące z niego korzyści, nie tylko ekonomiczne, ale również społeczne.

W badaniach wzięły udział osoby przypadkowo spotkane na terenie gminy Radków, w tym 200 mieszkańców i 400 turystów. Do dalszej analizy zakwalifikowano 179 ankiet wypełnionych przez mieszkańców oraz 382 ankiety wypełnione przez turystów. Respondenci proszeni byli kilkakrotnie o ocenę atrakcyjności turystycznej regionu, ich własnej wiedzy na temat ekoturystyki, euroregionu oraz korzy-

ści i zagrożeń płynących z turystyki, w tym ekoturystyki. W kafeterii odpowiedzi zastosowano pięciostopniową skalę Likerta, a wiedzę respondentów na temat ekoturystyki i euroregionu oceniono zgodnie z tradycyjną skalą szkolną. Ocena niedostateczna oznaczała, że respondent ani jednym skojarzeniem nie wpisał się w faktyczną znajomość pojęcia, natomiast jeśli potrafił wskazać choć jedną cechę, przypisywano temu ocenę dostateczną. Na ocenę dobrą należało podać od czterech do 5 poprawnych skojarzeń lub zaprezentować definicję z jednym błędem. Ocena bardzo dobra oznaczała bezbłędną definicję lub wiele poprawnych skojarzeń.

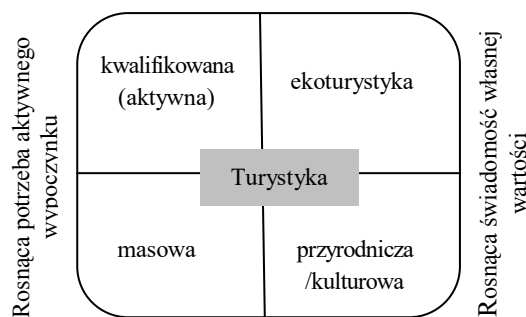
2. Ekoturystyka

Ekoturystyka stanowi rdzeń koncepcji turystyki zrównoważonej (Zareba 2008) i powinna być rozpatrywana kompleksowo jako styl życia turysty, jego nastawienie do lokalnych zasobów i walorów przyrodniczych i kulturowych oraz wzajemne relacje pomiędzy gośćmi a gospodarzami obszaru recepcji turystycznej. Nie należy jej ograniczać tylko do formy w obrębie turystyki przyrodniczej. Jest to turystyka niszowa, z definicji nieprzeznaczona dla każdego. Jednakże warto się zastanowić jak przekonywać do tego stylu podróżowania coraz większą grupę turystów, zwłaszcza w obliczu rosnących zagrożeń dla środowiska ze strony cywilizacji i powszechnej mody na „ekologizację” życia. Istotne jest także, aby odpowiednio nastawieni turyści natrafiali na przygotowaną społeczność lokalną, gotową do pełnienia odpowiedzialnej funkcji gospodarza terenu, świadomego zarówno atutów, jak i słabych stron czy też zagrożeń i ograniczeń w rozwoju regionu. Korzyści płynące z rozwoju turystyki zrównoważonej na poziomie społeczności lokalnej są bowiem na ogół długofalowe i słabo odczuwalne przez konkretne jednostki, a priorytety mieszkańców nie są jednorodne i spójne (Butler 2005).

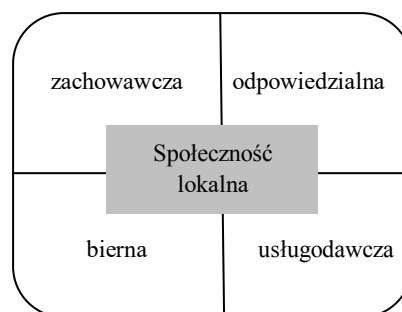
Międzynarodowa Unia Ochrony Przyrody w 1996 roku widzi ekoturystykę jako ekologicznie odpowiedzialne podróżowanie i zwiedzanie stosunkowo nie-tniętych obszarów przyrodniczych w celu czerpania zadowolenia i korzystania z bogactw natury (a także z wszystkich towarzyszących jej wartości kulturowych – zarówno przeszłych jak i teraźniejszych), która promuje ochronę przyrody, ma niewielki wpływ na środowisko i stwarza możliwości na aktywne społeczno-ekonomiczne zaangażowanie lokalnych społeczności (za Zareba 2008). Natomiast w Deklaracji o Ekoturystyce z Quebec z 2002 roku (www.gdrc.org) można przeczytać, że jest to taka forma turystyki zrównoważonej, która aktywnie przyczynia się do ochrony elementów dziedzictwa zarówno przyrodniczego, jak i kulturowego, angażując społeczności lokalne na etapie planowania i rozwo-

ju oraz skierowana jest do turystów podróżujących w małych grupach lub indywidualnie. Zbyt szerokie traktowanie ekoturystyki sprawia, że traci ona znaczenie, natomiast ujmowanie jej zbyt restrykcyjnie ogranicza możliwości rozwoju rynku ekoturystycznego. Dla wielu turystów, ale też badaczy, ekoturystyka oznacza to samo co turystyka przyrodnicza, bądź też jest jej częścią (Deng, Li 2014).

Porządkując formy turystyki ze względu na potrzeby turysty odnośnie do aktywności własnej podczas wypoczynku oraz zdobywanie wiedzy i poznawanie świata, można ułożyć je w sposób przed stawiony na rysunku 1 (Machnik 2013).

Rosnąca potrzeba zdobywania wiedzy (edukacji, poznania)

Rosnąca świadomość wartości (kulturowo-przyrodniczej regionu)

Rysunek 1. Formy turystyki z uwzględnieniem zaspokajania potrzeb edukacji (poznania) i aktywnego wypoczynku wartości jak i wartości turystycznych regionu zamieszkania
Źródło: Machnik 2012.

Rysunek 2. Rodzaje społeczności lokalnej ze względu na ich świadomość zarówno własnej
Źródło: opracowanie własne.

Analogicznie można zobrazować zaangażowanie i aktywność społeczności lokalnej w turystyczny rozwój regionu i nie tylko – w szeroko pojęte społeczeństwo obywatelskie (rys. 2). Nie ma bezpośredniego przełożenia pomiędzy społecznością o charakterze usługodawcy a turystyką kulturową czy przyrodniczą oraz zachowawczą a turystyką aktywną, jednakże w obu przypadkach rola zaangażowanej społeczności lokalnej nie jest aż tak ważna jak w przypadku ekoturystyki. Do prawidłowego rozwoju tej ostatniej niezbędna jest właśnie społeczność lokalna odpowiedzialna, która potrafi także zaprotestować przeciwko niewłaściwemu wykorzystaniu turystycznemu (lub gospodarczemu) regionu. Problemem wielu miejsc recepcji turystycznej jest bowiem niepodważalny fakt, że nie da się uprawiać turystyki, nawet zrównoważonej, bez wpływu na środowisko

i nie naruszając równowagi ekologicznej ekosystemów (Butler 2005). Rozwój funkcji turystycznej obszaru recepcji pociąga za sobą wielokrotnie wiele zagrożeń i dysfunkcji. Dodatkowo w strategiach rozwoju turystyki na obszarach przyrodniczo atrakcyjnych brakuje odpowiedniego nacisku na potencjalne i rzeczywiste konflikty pomiędzy użytkownikami tej przestrzeni (Cieszewska 2009).

3. Charakterystyka Euroregionu Glacensis

Euroregion Glacensis (EG) został powołany w 1995 roku jako dobrowolna inicjatywa gmin zlokalizowanych na pograniczu Czech, Moraw i Ziemi Kłodzkiej, tworząc tzw. model samorządowy/lokalny (Hajduk 2013). Jego powstanie oparte zostało na identyczności środowiska przyrodniczego, bogatej łączności historycznej oraz potrzebie wzajemnej współpracy (Euroregiony... 1999). Powstał jako pierwszy, wyłącznie polsko-czeski euroregion, a dziś jest jednym z czterech w Sudetach (Koćwin 2002). EG obejmuje 5 powiatów po stronie polskiej, 109 miast i gmin oraz 3 samorządy krajów (województw) po stronie czeskiej, tworząc rodzaj regionu o charakterze antropogenicznym (Potocki 2009). Głównym celem powołania euroregionu było pokonywanie stereotypów oraz barier, jakie wytworzyły się w minionych epokach po obu stronach granicy, przywrócenie obszarowi roli mostu dla współpracy, wzajemnych kontaktów, spotkań pomiędzy narodami, wymiany kulturalnej, gospodarczej, wprowadzania nowych inicjatyw infrastrukturalnych (www.euroregions.org.pl; Nogova 2008).

Do EG należą obszary górskie i podgórskie, z utrudnionym dostępem, o rozproszonym osadnictwie, często wyludniające się, przeważnie o charakterze rolniczym. Obejmuje on obszary bardzo cenne pod względem przyrodniczym i kulturowym, z dominującą funkcją uzdrowiskową oraz rekreacyjno-turystyczną.

Jedną z gmin euroregionu jest gmina Radków, która została wybrana jako obszar badań, gdyż wyróżnia się spośród innych jednostek wysoką atrakcyjnością krajobrazową. Położona jest w północno-zachodniej części Ziemi Kłodzkiej, bezpośrednio przy granicy z Republiką Czeską w oddaleniu od wielkich aglomeracji miejskich i przemysłowych. Największą atrakcją jest konfiguracja terenu, zalesiony krajobraz górski urozmaicony zespołami niepowtarzalnych, fantastycznych, piaskowcowych form skalnych, pionowymi ścianami i krawędziami skalnymi, tworzącymi szczeliny, głębokie tunele, labirynty, które objęte zostały ochroną prawną jako Park Narodowy Gór Stołowych (45% jego powierzchni leży w granicach gminy). Poza tym podziwiać tu możemy pagórkowaty „Radkowski” obszar Gór Kamiennych (obszar chronionego krajobrazu) i Wzgórz Włodzickich, Wzgórz Ścinawskie, kotliny podgórskie i doliny rzeczne (m.in. Ści-

nawki, Pośnej, Cedronu, Bystrzycy Dusznickiej) oraz liczne, wyizolowane, zalesione pagóry twardzielowych wzgórz (Guzowata, Mnich, Bogatka). Na terenie gminy znajdują się także cenne pomniki przyrody (siedem pojedynczych drzew oraz 3 grupy starodrzewu) (Studium uwarunkowań... Kierunki... 2010).

Rodowód historyczny gminy Radków sięga wczesnego średniowiecza, co ma swoje odzwierciedlenie w dziedzictwie kulturowym całego obszaru. Zabudowa miast i wsi odzwierciedla układ hydrologiczny obszaru, wsie mają układ łańcuchowy wzdłuż koryt rzek i potoków, w dużej mierze z zachowanym regionalnym stylem budownictwa, który w harmonijny sposób wkomponowują się w naturalny krajobraz terenu. Uzupełnienie zabudowy wiejskiej stanowią: zespół średniowiecznego miasta obronnego centrum Radkowa oraz ośrodek kultu maryjnego w Wambierzycach. Gmina „pochwalić się” może również licznymi zabytkowymi zespołami pałacowo-parkowymi np. w: Ścinawce Górnej, Ścinawce Średniej, Ścinawce Dolnej, Ratnie Dolnym, Karłowie, Tłumaczowie, Gajowie. Charakterystyczną cechą regionu jest wykształcenie się wyraźnych ośrodków usługowych z utrwaloną tradycją historyczną, które towarzyszyły ośrodkom pielgrzymkowym oraz traktom handlowym (Studium uwarunkowań... Inwentaryzacja 2010).

Obok walorów przyrodniczych i kulturowych gmina posiada również atrakcje powstałe stosunkowo niedawno, które jednak już na stałe wpisały się we współczesny krajobraz obszaru. Należą do nich: Zalew w Radkowie, Szosa Stu Zakrętów, ruchoma szopka w Wambierzycach, czy Park Dinozaurów. Bogata jest również sieć szlaków turystycznych: pieszych, rowerowych, biegowych tras narciarskich, tras przygotowanych do wspinaczki skałkowej. W ramach wspólnych transgranicznych projektów realizowane są imprezy przybliżające produkty lokalne, rzemiosło, dorobek kulturalny mieszkańców pogranicza np.: Wielki Jarmark Stołowogórski, Wiosenne i Jesienne Warsztaty Artystyczne, Stoły Wielkanocne, spotkania z muzyką, warsztaty piwowarskie, Festiwal Słodkości czy projekt Geoparku Niecki Śródsudeckiej (w realizacji)².

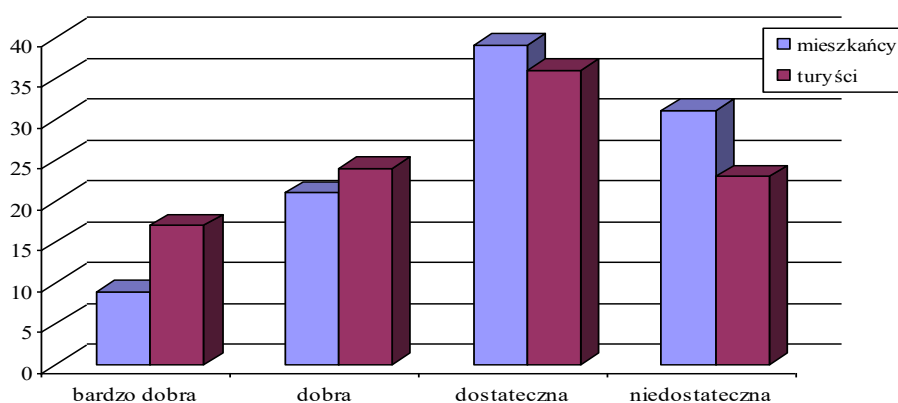
Gmina Radków posiada znaczny potencjał pełen osobliwości przyrodniczych i kulturowych oraz dogodne położenie. Wpływa to na działania podejmowane przez władze, które szczególną uwagę poświęcają podniesieniu atrakcyjności gminy pod względem rekreacyjno-turystycznym oraz poprawy infrastruktury, co powinno skutkować wzrostem gospodarki, poprawą warunków życia mieszkańców gminy oraz wzrostem poziomu świadomości turystów.

² Znalezienie tropów permskich gadów w kopalni melafiru w Tłumaczowie było inspiracją do stworzenia transgranicznego projektu ścieżek geologicznych „Geopark Niecki Śródsudeckiej” (www.pgi.gov.pl; Krzeczyńska i in. 2011).

4. Wyniki badań

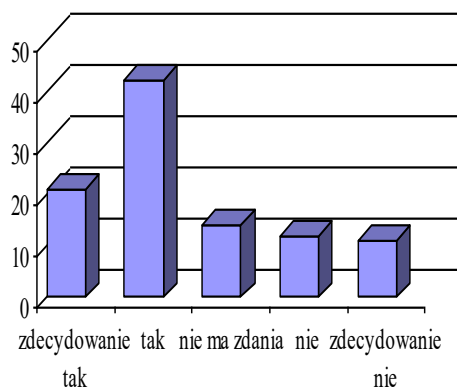
Respondenci z obu grup zostali poproszeni o ocenę ich znajomości pojęcia ekoturystyka oraz o posiadane przez nich doświadczenie w takiej formie podróżowania. Jednakże próba zdefiniowana zjawiska sprawiła de facto sporą trudność w obu grupach, przy czym słabiej wypadli mieszkańcy (rys. 3.). Wielokrotnie ekoturystyka utożsamiana była z turystyką przyrodniczą (34% odpowiedzi). Również często respondenci wskazywali na ekologizację biznesu turystycznego (42%). Nie potrafili jednak wskazać na ekoetykiety dotyczące branży hotelarskiej. Jako doświadczenie ekoturystyczne wymieniano wycieczki w góry (64% odp.), do lasu (47% odp.), udział w safari (17% odp.) oraz w kilku przypadkach survival (2% odp.) i wspinaczki skałkowe (3% odp.). Niewielka grupa respondentów skłonna była nazywać samych siebie ekoturystami (odpowiednio 7% turystów i 3% mieszkańców), nie zawsze jednak znali oni właściwą definicję tej formy podróżowania.

Ankietowani określali też swój stosunek do Euroregionu, zarówno jako miejsca zamieszkania, jak i terenu odwiedzanego. Korzyści z zamieszkiwania w Euroregionie odczuwało 48% mieszkańców, choć nie brakowało także głosów krytyki (25%), zwłaszcza osób narzekających np. na nadmierny napływ turystów, hałas, zaśmiecenie czy wzrost cen (rys. 4). Mieszkańcy obawiają się także, że dalszy napływ turystów może stanowić zagrożenie dla ich spokoju ale także dla walorów turystycznych regionu (19%). Nie dostrzegali oni natomiast korzyści społecznych, a tylko dla 7% wzrosło poczucie odpowiedzialności za zamieszkiwany region. Dla zaledwie 17% wrosło poczucie własnej wartości jako społeczności lokalnej.

Rysunek 3. Deklarowana i faktyczna znajomość pojęcia ekoturystyka wśród respondentów
Źródło: opracowanie własne.

Dla większości ankietowanych turystów (53%) fakt przebywania na terenie Euroregionu wzbudzał pozytywne emocje i wiązało się to dla nich z dużą atrakcyjnością obszaru. Niestety zdarzali się turyści (17,5%), którzy nie zdawali sobie sprawy z tego, że przebywają na terenie Euroregionu. Większość turystów oceniała mieszkańców i ich stosunek do przyjezdnych pozytywnie (62%). Zdecydowana większość turystów (83%) nie miała wątpliwości w kwestii wzrostu atrakcyjności turystycznej zarówno obszaru Gminy, jak i Euroregionu przy nastawieniu na rozwój ekoturystyki (rys. 5). Mieszkańcy byli bardziej ostrożni i tylko 63% z nich widziało w tym szansę dla siebie i regionu. Nieliczni wskazywali na swój udział w tym rozwoju jako kwaterodawcy czy też przewodnicy (8%). Ankietowani mieszkańcy nie przejawiali w większości takiego poczucia odpowiedzialności za rozwój obszaru gminy, jak i poczucia własnej wartości, aby można ich było zakwalifikować do społeczności odpowiedzialnej (17%), raczej można ich określić jako „społeczność usługodawczą” (58%). Podobnie turyści, biorąc pod uwagę ich aktywność i potrzebę poznania, mieścili się w grupie turystów aktywnych (27%) i przyrodniczo-kulturowych (39%), do ekoturystów zaliczyć można było zaledwie 12%.

Rysunek 4. Korzyści z ekoturystyki W Euroregionie (wg mieszkańców)
Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 5. Wzrost atrakcyjności w euroregionu dzięki rozwojowi ekoturystyki (wg turystów)
Źródło: opracowanie własne.

Podsumowanie i wnioski

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że potencjał społeczny gminy Radków jest spory, natomiast mieszkańcom brakuje jeszcze poczucia własnej wartości i odpowiedzialności za region, co nie jest wyjątkowe w polskiej rzeczywistości.

stości, przy ciągłym kształtowaniu się społeczeństwa obywatelskiego. Z drugiej strony troska o region przejawia się w obawie części mieszkańców co do nadmiernej liczby turystów, przy jednoczesnym pozytywnym stosunku większości do przyjezdnych. Podobne wyniki uzyskała Komorowska (2003) badając stosunek do rozwoju turystyki wśród podhalańskich górali. Bogata oferta imprez turystycznych promujących lokalną kulturę i gotowość do podejmowania takich wyzwań jest również niezwykle pozytywna i zachęca potencjalnych i obecnych turystów do przyjazdu.

Nieznamość pojęcia ekoturystyki zarówno wśród mieszkańców, jak i turystów nie jest odosobniona (Machnik 2012a). Postrzeganie siebie jako ekoturysty jest rzadkie także wśród turystów pochodzących z innych krajów (Nowaczek, Smale 2010). Taka sytuacja nie dziwi, gdyż nie jest to podróżowanie łatwe, a i z założenia jest to forma niszowa. Mimo to zainteresowanie ekoturystyką staje się z roku na rok coraz większe i tak też jest wśród respondentów z Euroregionu Glacensis.

Podsumowując, należy mieć nadzieję, że przy umiejętnym wykorzystaniu istniejących walorów, zaangażowaniu lokalnej społeczności i samorządu oraz odpowiednim zarządzaniu gminą i Euroregionem ekoturystyka wpisze się w dalszy rozwój regionu.

Bibliografia

- Butler R., *Problemy miejsc recepcji turystycznej ze zrównoważonym rozwojem*, w: red. R. Winiarski, W. Alejziak, *Turystyka w badaniach naukowych*, AWF Kraków, WSiZ Rzeszów 2005.
- Cieszewska A. *Strategie rozwoju turystyki na terenach cennych przyrodniczo*, „Studia i materiały Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej” 2009, R II, z. 4 (23), s. 43–49.
- Deng J., Li J., *Self-identification of ecotourists*, „Journal of Sustainable Tourism” (10.1080/09669582.2014.934374) 2014.
- Euroregiony w nowym podziale terytorialnym Polski, Warszawa–Wrocław 1999.
- Golak J., *Ekorestrukturyzacja na pograniczu*, „Ziemia Kłodzka” 1994, nr 53.
- Hajduk S., *Szlaki turystyczne jako element integracji regionów trans granicznych*, „Człowiek i Środowisko” 2007, 31 (3–4), s. 87–105.
- Koćwin L., *Polacy i Niemcy na Ziemi Kłodzkiej 1991–2000*, Acta Universitatis Wratislaviensis 2002.
- Komorowska K.A., *Turystyka a społeczności lokalne – przykład tatrzański*, „Studia Regionalne i Lokalne” 2003, nr 3 (13), s. 79–97.
- Krzeczyńska M., Woźniak P., *Oblicza geologii – przykładowe projekty ścieżek geoturystycznych*, „Przegląd Geograficzny” 2011, vol. 59, nr 4.
- Machnik A., *Zarządzanie wiedzą i edukacją dla potrzeb turystyki Współczesne Zarządzanie*, „Kwartalnik Środowisk Naukowych i Liderów Biznesu 2013” 2012, nr 1, s. 48–158.

- Machnik A., *Popyt na imprezy ekoturystyczne w świetle badań ankietowych w Wielkopolsce*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 698, „Ekonomiczne Problemy Usług” 2012a, nr 86, s. 177–188.
- Nogova A., *Euroregion Glacensis, Příklad česko-polské přeshraniční spolupráce*, Masarykova Univerzita Přírodovědecká fakulta Geografický ústav, Bakalářská práce, Brno 2008.
- Nowaczek A. Smale B., *Exploring the predisposition of travellers to qualify as ecotourists: the Ecotourist Predisposition Scale*, „Journal of Ecotourism” 2010, 9, s. 45–61.
- Potocki J., *Funkcje turystyki w kształtowaniu transgranicznego regionu górskiego Sudetów*, Wrocław 2009.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Radków, Inwentaryzacja, 2010, Wróbel S., Pastucha O., Radków, marzec 1998, Wrocław.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Radków, Kierunki zagospodarowania przestrzennego, Ustalenia studium, 2010, Waniurski R., Kaczmarek B., Kujda J., Radków marzec 1998, Wrocław.
- Szczepankiewicz-Battek J., *Demograficzne uwarunkowania rozwoju kultury na pograniczu polsko-czeskim*, w: red. J. Tutaj „Pogranicze – kultura – religia”, Wydawnictwo WSZP, Seria Nauki Społeczne 2004, s. 7–16.
- Zaręba D., *Ekoturystyka*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008.
- www.eceat.pl (2.11.2014).
- www.euroregions.org.pl (25.10.2014).
- www.gdrc.org/uem/eco-tour/quebec-declaration.pdf (20.10.2014).
- www.pgi.gov.pl/instytut-geologiczny-aktualnosci-informacje/4539-nowy-polsko-czeski-projekt-geoturystyczny (26.10.2014).

Ecotourism role in community development in the Euroregion Glacensis case

Summary

Ecotourism, despite of being on a tourist market till the end of 20th Century, is still understood very widely and often not precisely. Prefix “eco” leads to numerous misunderstandings because still many people believe that this kind of tourism is only interested in natural values and resources, completely forgetting about cultural aspects and local communities role. In authors opinion ecotourism is rather the way of travelling, a form very demanding from both group – tourist and residents as well as the organizers and local authorities. Euroregions – due to their high quality of natural and cultural resources and values, already appreciated by the European Union, seems to be one of the most predestined areas for ecotourism development.

The aim of this paper is to establish the inhabitants and tourist opinion about attractiveness of Euroregion Glacensis for the needs of ecotourism development and their attitude to the issue of ecotourism and euroregion also.

Translated by: *Aleksandra Machnik*